महाराष्ट्र शासन राजपत्र
असाधारण भाग पाच

वर्ष ३, अंक २० (३)] बुधवार, ऑगस्ट १०,२०११/श्रावण १९,शके १९३३ [पृष्ठे ११, किंमत : रुपये १२.००

असाधारण क्रमांक ४६

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके,

---

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधान सभेत दिनांक १० ऑगस्ट २०११ रोजी पुर:स्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिध्द करण्यात येत आहे. :-

L.A.BILL No. XLI OF 2011

A BILL

TO BRING SOCIAL AWAKENING AND AWARENESS IN THE SOCIETY AND TO CREATE A HEALTHY AND SAFE SOCIAL ENVIRONMENT WITH A VIEW TO PROTECT THE COMMON PEOPLE IN THE SOCIETY AGAINST THE EVIL AND SINISTER PRACTICES AND CUSTOMS THRIVING ON IGNORANCE AND BLIND BELIEFS, AND TO COMBAT AND ERADICATE HUMAN SACRIFICE AND OTHER INHUMAN, EVIL, SINISTER AND AGHORI PRACTICES BORN OUT OF BELIEFS PROPAGATED IN THE NAME OF SO CALLED DIVINE OR SUPERNATURAL OR MAGICAL POWERS OR EVIL SPIRITS COMMONLY KNOWN AS BLACK MAGIC BY QUACKS AND CONMEN WITH SINISTER MOTIVE OF EXPLOITING, AND PHYSICALLY AND FINANCIALLY HARMING THE COMMON PEOPLE IN THE SOCIETY AND THEREBY DESTROYING THE VERY SOCIAL FIBRE OF THE SOCIETY; AND FOR MATTERS CONNECTED THEREWITH OR INCIDENTAL THERETO.

सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१.

"अज्ञानावर" पोसल्या जाणा-या अनिष्ट व दुष्ट रुढी आणि प्रथांपासून समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे संरक्षण करण्याच्या दृष्टीने, आणि समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे शारीरिक व आर्थिक नुकसान करून त्यांचे शोषण करण्याच्या व त्याव्दारे समाजाची घडीच विस्कटून टाकण्याच्या दुष्ट हेतुने **"भोंदू लोकांनी"** सर्वसामान्यत: जादुटोणा म्हणुन ओळखल्या जाणा-या तथाकथीत अमानवी किंवा अलौकीक शक्तीच्या किंवा अद्‌भूत शक्तीच्या किंवा भूतपिशाच्च यांच्या नावाने निर्माण झालेल्या नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट, दुष्ट व अघोरी प्रथांचा मुकाबला करून त्यांचे समुळ उच्चाटन करण्याच्या दृष्टीने, समाजामध्ये जनजागृती व जाणीव निर्माण करण्याकरीता तसेच निकोप व सुरक्षित वातावरण निर्माण

करण्याकरीता ; आणि त्याच्याशी संबधीत किंवा तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरीता विधेयक.

ज्याअर्थी , नरबळी आणि इतर अमानुष अनिष्ट, दुष्ट व अघोरी प्रथा, आणि **"भोंदू लोकांकडून"** केले जाणारे जादुटोण्याचे व भूतपिशाच्चाचे प्रयोग यांमुळे समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे शारीरिक व आर्थिक नुकसान आणि शोषण होण्याच्या घटना सातत्याने उघडकीस येत असुन त्यांचे प्रमाण अत्यंत भयावह आहे.

आणि ज्याअर्थी, अशा नुकसानकारक प्रथा, चालीरीती, रूढी व **"जादुटोणा"** अशा इतर अमानुष, दुष्ट व अघोरी प्रथा व त्यांचे अनिष्ट परिणाम आणि त्यांचा प्रसार यांना परिणामकारक रीतीने प्रतिबंध घालण्यासाठी व त्यांचे समूळ उच्चाटन करण्यासाठी आणि जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **"भोंदू लोकांचा"** आपल्याकडे अद्‌भूत किंवा चमत्कारी उपाय किंवा शक्ती असल्याचा खोटा दावा आणि त्यांची समाजविघातक व नुकसानकारक कृत्ये यामुळे समाजाची घडीच विस्कटण्याचा आणि अधिकृत व शास्त्रीय वैद्यकीय उपाय व उपचार यांवरील सर्वसामान्य लोकांच्या विश्वासाला तडा जाण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, आणि अज्ञानामुळे ते **"भोंदू लोक"** व जादुटोणा करणा-या व्यक्तींचा आश्रय घेत आहेत. अशा परिस्थितीत, अशा जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **"भोंदू लोकांच्या"** कुटील कारस्थांनाना बळी पडण्यापासून सर्वसामान्य लोकांना वाचविण्यासाठी उचित, कठोर, सामाजिक व कायदेविषयक उपाययोजना करणे शासनाला अत्यावश्यक झाले आहे; त्याआर्थी, भारतीय गणराज्याच्या बासष्टाव्या वर्षी, याव्दारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

संक्षिप्त नाव व्याप्ती व प्रारंभ

१. (१) या अधिनियमास महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा योना प्रतिबंध घालण्याबाबत व त्यांचे उच्चाटन करण्याबाबत अधिनियम , २०११ असे म्हणावे.

(२) तो, संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यास लागू असेल.

(३) तो, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसुचनेव्दारे नियत करील अशा दिनांकास अंमलात येईल.

व्याख्या.

२. (१) या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर:-

(क) **संहिता** याचा अर्थ, फौजदारी प्रकिया संहिता, १९७३ असा आहे, १९७४ चा २

(ख) **नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा** याचा अर्थ, एखादया व्यक्तीने, या अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या किंवा वर्णन केलेल्या कृतीपैकी कोणतीही कृती स्वत: करणे किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीकडून करवून घेणे किंवा त्या कृती करण्यास इतर कोणत्याही व्यक्तीला प्रवृत्त करणे, असा आहे,

(ग) **विहीत** याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली केलेल्या नियमांव्दारे विहीत, असा आहे,

(घ) **प्रचार करणे** याचा अर्थ, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा यांच्याशी संबधित किवा त्याविषयी जाहिरात, साहित्य, लेख किंवा पुस्तक यांचे वितरण करणे किंवा ते प्रसिध्द करणे, असा आहे आणि त्यामध्ये, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ३, अंक २० (३)] बुधवार, ऑगस्ट १०.२०११/श्रावण १९.शके १९३३ [पृष्ठे ११, किंमत : रुपये १२.००

असाधारण क्रमांक ४६

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके,

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधान सभेत दिनांक १० ऑगस्ट २०११ रोजी पुर:स्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिध्द करण्यात येत आहे. :-

L.A.BILL No. XLI OF 2011

A BILL

TO BRING SOCIAL AWAKENING AND AWARENESS IN THE SOCIETY AND TO CREATE A HEALTHY AND SAFE SOCIAL ENVIRONMENT WITH A VIEW TO PROTECT THE COMMON PEOPLE IN THE SOCIETY AGAINST THE EVIL AND SINISTER PRACTICES AND CUSTOMS THRIVING ON IGNORANCE AND BLIND BELIEFS, AND TO COMBAT AND ERADICATE HUMAN SACRIFICE AND OTHER INHUMAN, EVIL, SINISTER AND AGHORI PRACTICES BORN OUT OF BELIEFS PROPAGATED IN THE NAME OF SO CALLED DIVINE OR SUPERNATURAL OR MAGICAL POWERS OR EVIL SPIRITS COMMONLY KNOWN AS BLACK MAGIC BY QUACKS AND CONMEN WITH SINISTER MOTIVE OF EXPLOITING. AND PHYSICALLY AND FINANCIALLY HARMING THE COMMON PEOPLE IN THE SOCIETY AND THEREBY DESTROYING THE VERY SOCIAL FIBRE OF THE SOCIETY; AND FOR MATTERS CONNECTED THEREWITH OR INCIDENTAL THERETO.

सन २०११ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१.

"अज्ञानावर" पोसल्या जाणा-या अनिष्ट व दुष्ट रुढी आणि प्रथांपासून समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे संरक्षण करण्याच्या दृष्टीने, आणि समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे शारीरिक व आर्थिक नुकसान करून त्यांचे शोषण करण्याच्या व त्याव्दारे समाजाची घडीच विस्कटून टाकण्याच्या दुष्ट हेतुने **"भोंदू लोकांनी"** सर्वसामान्यत: जादुटोणा म्हणुन ओळखल्या जाणा-या तथाकथीत अमानवी किंवा अलौकीक शक्तीच्या किंवा अद्‌भूत शक्तीच्या किंवा भूतपिशाच्च यांच्या नावाने निर्माण झालेल्या नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट, दुष्ट व अघोरी प्रथांचा मुकाबला करून त्यांचे समुळ उच्चाटन करण्याच्या दृष्टीने, समाजामध्ये जनजागृती व जाणीव निर्माण करण्याकरीता तसेच निकोप व सुरक्षित वातावरण निर्माण

C:\Documents and Settings\rajashree.kambale\Desktop\New Folder (२)\Copy Andhashradha Nirmulan final.doc

करण्याकरीता ; आणि त्याच्याशी संबधीत किंवा तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरीता विधेयक.

ज्याअर्थी , नरबळी आणि इतर अमानुष अनिष्ट, दुष्ट व अघोरी प्रथा, आणि **"भोंदू लोकांकडून"** केले जाणारे जादुटोण्याचे व भूतपिशाच्चाचे प्रयोग यांमुळे समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे शारीरिक व आर्थिक नुकसान आणि शोषण होण्याच्या घटना सातत्याने उघडकीस येत असुन त्यांचे प्रमाण अत्यंत भयावह आहे.

आणि ज्याअर्थी, अशा नुकसानकारक प्रथा, चालीरीती, रूढी व **"जादुटोणा"** अशा इतर अमानुष, दुष्ट व अघोरी प्रथा व त्यांचे अनिष्ट परिणाम आणि त्यांचा प्रसार यांना परिणामकारक रीतीने प्रतिबंध घालण्यासाठी व त्यांचे समूळ उच्चाटन करण्यासाठी आणि जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **"भोंदू लोकांचा"** आपल्याकडे अद्‌भूत किंवा चमत्कारी उपाय किंवा शक्ती असल्याचा खोटा दावा आणि त्यांची समाजविघातक व नुकसानकारक कृत्ये यामुळे समाजाची घडीच विस्कटण्याचा आणि अधिकृत व शास्त्रीय वैद्यकीय उपाय व उपचार यांवरील सर्वसामान्य लोकांच्या विश्वासाला तडा जाण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, आणि अज्ञानामुळे ते **"भोंदू लोक"** व जादुटोणा करणा-या व्यक्तींचा आश्रय घेत आहेत. अशा परिस्थितीत, अशा जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **"भोंदू लोकांच्या"** कुटील कारस्थांनाना बळी पडण्यापासून सर्वसामान्य लोकांना वाचविण्यासाठी उचित, कठोर, सामाजिक व कायदेविषयक उपाययोजना करणे शासनाला अत्यावश्यक झाले आहे; त्याआर्थी, भारतीय गणराज्याच्या बासष्टाव्या वर्षी, याव्दारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

संक्षिप्त नाव व्यप्ती व प्रारंभ

१. (१) या अधिनियमास महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा योना प्रतिबंध घालण्याबाबत व त्यांचे उच्चाटन करण्याबाबत अधिनियम , २०११ असे म्हणावे.

(२) तो, संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यास लागू असेल.

(३) तो, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसुचनेव्दारे नियत करील अशा दिनांकास अंमलात येईल.

व्याख्या.

२. (१) या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर:-

(क) **संहिता** याचा अर्थ, फौजदारी प्रकिया संहिता, १९७३ असा आहे, १९७४ चा २

(ख) **नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अधोरी प्रथा व जादुटोणा** याचा अर्थ, एखादया व्यक्तीने, या अधिनियमाला जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या किंवा वर्णन केलेल्या कृतीपैकी कोणतीही कृती स्वत: करणे किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीकडून करवून घेणे किंवा त्या कृती करण्यास इतर कोणत्याही व्यक्तीला प्रवृत्त करणे, असा आहे,

(ग) **विहीत** याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली केलेल्या नियमांव्दारे विहीत, असा आहे,

(घ) **प्रचार करणे** याचा अर्थ, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा यांच्याशी संबधित किवा त्याविषयी जाहिरात, साहित्य, लेख किंवा पुस्तक यांचे वितरण करणे किंवा ते प्रसिध्द करणे, असा आहे आणि त्यामध्ये, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व

C:\Documents and Settings\rajashree.kambale\Desktop\New Folder (२)\Copy Andhashradha Nirmulan final.doc

अघोरी प्रथा व जादुटोणा यांच्या संबंधातील कोणतेही प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष स्वरूपातील सहाय्य, अपप्रेरणा, सहभाग किंवा सहकार्य देणे यांचा समावेश होतो ;

(ड) **नियम** याचा अर्थ, या अधिनियमान्वये केलेले नियम, असा आहे.

१९५४ चा २१ (२) यात वापरलेल्या परंतु व्याख्या न केलेल्या शब्दांना व शब्दप्रयोगांना, औषधिद्रव्ये व जादुटोण्याचे उपचार (आक्षेपार्ह जाहिरात) अधिनियम, १९५४ व संहितेमध्ये जे जे अर्थ नेमून देण्यात आले आहेत, ते ते अर्थ असतील.

नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा यांना प्रतिबंध व त्यांचे समूळ उच्चाटन.

३. (१) कोणतीही व्यक्ती एकतर स्वतः किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीमार्फत या अधिनियमास जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये नमूद किंवा वर्णन केलेल्या, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा करणार नाही किंवा त्यांचे प्रचालन किंवा प्रचार किंवा आचरण करणार नाही किंवा प्रचालन, प्रचार किंवा आचरण करावयास लावणार नाही.

(२) हा अधिनियम अंमलात आल्याच्या दिनांकापासून कोणत्याही व्यक्तीने स्वतः किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीमार्फत नरबळी आणि इतर अमानुष व अघोरी प्रथा व जादुटोणा अशा स्वरूपाची कोणतीही कृती केली असेल आणि या अधिनियमांच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा यांची जाहिरात, आचरण, प्रचार किंवा प्रचालन केले तर, तो या अधिनियमाच्या तरतुदीखाली अपराध ठरेल आणि अशा अपराधासाठी दोषी असलेली व्यक्ती, दोष सिध्द झाल्यानंतर सहा महिन्यांहुन कमी नसेल परंतु, सात वर्षापर्यंत असु शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची आणि पाच हजार रूपयांपेक्षा कमी नसेल, परंतु, पन्नास हजार रूपयापर्यंत असू शकेल एवढया द्रव्यदंडांच्या शिक्षेस पात्र असेल.

(३) जी कोणतीही व्यक्ती, पोट-कलम (२) अन्वये शिक्षापात्र असलेल्या कोणत्याही कृतीस किंवा अपराधास अपप्रेरणा देईल किंवा कोणतीही कृती किंवा अपराध करण्याचा प्रयत्न करील, तिने तो अपराध केला असल्याचे मानण्यात येईल आणि दोष सिध्द झाल्यानंतर, तिला पोट-कलम (२) मध्ये अशा अपराधासाठी जी शिक्षा असेल तीच शिक्षा करण्यात येईल.

(४) पोट-कलम (२) खालील शिक्षापात्र अपराध हे दखलपात्र व अजामीनपात्र असतील.

अपराधाची न्याय-चौकशी करण्याची अधिकारीता.

४. कलम ३ अन्वये शिक्षापात्र असलेल्या कोणत्याही अपराधाची न्याय-चौकशी, महानगर दंडाधिकारी किंवा प्रथम वर्ग दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयापेक्षा कनिष्ठ दर्जाच्या न्यायालयात चालविण्यात येणार नाही.

दक्षता अधिकारी.

५. (१) राज्य शासनास, **राजपत्रातील** अधिसुचनेव्दारे, आणि त्या अधिसुचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा अटी व शर्तीना अधीन राहुन, त्या अधिसुचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा राज्याच्या कोणत्याही एक वा अनेक पोलीस ठाण्यांत, दक्षता अधिकारी म्हणुन ओळखले जाणारे एक किंवा अनेक पोलीस अधिकारी, नियुक्त करता येतील:

परंतु , असा पोलीस अधिकारी हा पोलीस निरीक्षक, गट **ब** याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल.

(२) दक्षता अधिका-याची कर्तव्ये पुढीलप्रमाणे असतील -

(एक) त्याच्या अधिकारितेच्या क्षेत्रामध्ये या अधिनियमाच्या आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींचे उल्लंघन किंवा भंग याचा तपास करणे व त्यास प्रतिबंध करणे, आणि त्यांच्या अधिकारितेच्या क्षेत्रामधील जवळच्या पोलीस ठाण्याकडे अशा प्रकरणांची तक्रार दाखल करणे ; आणि (अशा कृत्यास) बळी पडलेल्या कुणाही व्यक्तीने अथवा तिच्या वतीने अन्य कोणत्याही व्यक्तीने कोणत्याही पोलीस ठाण्याकडे तक्रार दाखल केली असता, त्यावर योग्यरीत्या व वेगाने कार्यवाही होईल याची खातरजमा करणे व आवश्यक तो सल्ला, मार्गदर्शन आणि मदत संबधीत पोलीस ठाण्याला करणे;

(दोन) या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करणा-या व्यक्तींचा खटला परिणामकारकपणे चालविण्यासाठी पुरावा गोळा करणे ; आणि ज्या क्षेत्रामध्ये असे उल्लंघन झाले आहे. किंवा केले जात आहे त्या क्षेत्रातील पोलीस ठाण्यात त्याबाबतची तक्रार दाखल करणे :

(तीन) यासंबधात राज्य शासनाकडून, वेळोवेळी, सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशाव्दारे त्याला नेमून देण्यात येतील अशी इतर कर्तव्ये पार पाडणे.

(३) पोट-कलम (१) अन्वये नियुक्त करण्यात आलेला दक्षता अधिकारी आपली पदीय कर्तव्ये किंवा कामे पार पाडत असताना त्यात अडथळे आणणा-या कोणत्याही व्यक्तीस, दोष सिध्दी झाल्यानंतर, तीन महिन्यांपर्यंत असू शकेल एवढया मुदतीच्या कारावासाची किंवा, पाच हजार रूपयांपर्यंत असु शकेल एवढया द्रव्यदंडाची, किंवा दोन्ही शिक्षा होतील.

१८६० चा ४५. (४) दक्षता अधिकारी, भारतीय दंड संहितेच्या कलम २१ च्या अर्थांतर्गत लोकसेवक असल्याचे मानण्यात येईल.

प्रवेश करणे झडती घेणे. इत्यादीचे अधिकार.

६. (१) राज्य शासनाने, याबाबत वेळोवेळी दिलेल्या सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशांना अधीन राहून, दक्षता अधिका-याला, त्याच्या अधिकारितेतील क्षेत्राच्या स्थानिक मर्यादेत, त्याच्या क्षेत्रातील पोलीस अधिका-याच्या सहाय्याने-

(एक) या अधिनियमाखाली अपराध केला आहे किंवा करण्यात येत आहे असे त्यास सकारण वाटत असेल तर, अशा कोणत्याही ठिकाणी, सर्व वाजवी वेळी, त्यास आवश्यक वाटेल अशा सहाय्यांसह, कोणतेही असल्यास, प्रवेश करता येईल व झडती घेता येईल :

(दोन) या अधिनियमाच्या तरतुदींचे उल्लंघन करून कोणतीही कृती किंवा गोष्ट करण्यासाठी जे वापरण्यात आले होते किंवा वापरण्यात येत आहे असे त्यास सकारण वाटत असेल तर, असे कोणतेही साहित्य, उपकरण किंवा जाहिरात जप्त करता येईल ;

(तीन) खंड (एक) मध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही जागेत आढळलेल्या कोणत्याही अभिलेखाची, कागदपत्राची किंवा इतर महत्वाच्या वस्तूची तपासणी करता येईल आणि जर ती या अधिनियमाखाली शिक्षापात्र असलेला अपराध केल्याचा पुरावा सादर करता येईल असे त्यास सकारण वाटत असेल तर, ती जप्त

करता येईल.

(२) संहितेच्या तरतुदी, संहितेच्या कलम ९४ अन्वये काढलेल्या अधिपत्राच्या प्राधिकाराखाली केलेल्या कोणत्याही झडतीस व जप्तीस जशा लागू होतात, तशाच त्या, या अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याही झडतीस किंवा जप्तीस, शक्य होइल तेथवर, लागू होतील.

(३) जर एखाद्या व्यक्तीने, पोट-कलम (१) च्या खंड (दोन) किंवा (तीन) अन्वये काहीही जप्त केले असल्यास, ती व्यक्ती, शक्य तितक्या लवकर, त्याबाबत दंडाधिका-यास कळविल व त्याच्या अभिरक्षेसाठी दंडाधिका-याचे आदेश घेईल.

सन १९५१ चा मुंबई पोलीस अधिनियम क्रमाक २२ याची कलमे १५९ आणि १६० याच्या तरतुदी लागू असणे.

१९५१ चा मुंबई २२.

७. मुंबई पोलीस अधिनियम, १९५१ ची कलमे १५९ व १६० च्या तरतुदी, दक्षता अधिका-याने या अधिनियमांतर्गत सदभावनापूर्वक केलेल्या कृतींना, असा अधिकारी हा जणू काही उक्त अधिनियमांतर्गत पोलीस अधिकारी असल्याचे समजून लागू असतील.

संहितेच्या तरतुदी लागु असणे.

८. या अधिनियमाखालील अपराधांच्या अन्वेषणाला व न्यायचौकशीला संहितेच्या तरतुदी लागू असतील.

हा अधिनियम अन्य कोणत्याही कायद्यास पूरक असणे व न्युनीकरण करणारा नसणे.

९. या अधिनियमाच्या तरतुदी, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यास पूरक असतील व त्यांचे न्युनीकरण करणा-या नसतील.

दोष सिध्दीची वस्तुस्थिती प्रसिध्द करणे

१०. (१) कोणतीही व्यक्ती, या अधिनियमान्वये शिक्षापात्र असलेल्या कोणत्याही अपराधाबद्दल सिध्दापराध ठरली असेल त्याबाबतीत, अशा अपराध्याला सिध्दपराध ठरविणारे न्यायालय, असा अपराध जेथे घडला असेल तेथील स्थानिक वृत्तपत्रांमध्ये अशा व्यक्तीचे नाव व निवासाचे ठिकाण आणि अशा अपराध्यास या अधिनियमाखालील अपराधाबद्दल सिध्दपराध ठरविण्यात आले आहे, ही वस्तुस्थिती तसेच, जो तपशिल प्रसिध्द करण्याची परवानगी देणे न्यायालयास योग्य व उचित वाटेल असा अन्य तपशिल, पोलीसांकडून प्रसिध्द करण्याची व्यवस्था करण्यास सक्षम असेल.

(२) अशा आदेशाविरूध्द दाखल केलेले अपील (कोणतेही असल्यास) अंतिमत: निकाली काढण्यात येईपर्यंत, पोट-कलम (१) अन्वये अशी कोणतीही प्रसिध्दी करण्यात येणार नाही.

नियम.

११. (१) राज्य शासनास, **राजपत्रातील** अधिसुचनेव्दारे; आणि पुर्व प्रसिध्दीच्या शर्तीस अधीन राहून, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी, नियम करता येतील.

(२) या अधिनियमाखाली करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना, एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन किंवा त्याहून अधिक अधिवेशनात, मिळून एकुण तीस दिवसांचा होईल इतक्या कालावधीकरीता, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल, आणि ज्या अधिवेशनात तो अशा रीतीने ठेवण्यात आला असेल, ते अधिवेशन किंवा त्यांच्या लगतनंतरचे अधिवेशन किंवा अधिवेशने समाप्त होण्यापुर्वी, त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्यास दोन्ही सभागृहे सहमत होतील किंवा तो नियम करण्यात येवू नये म्हणून

दोन्ही सभागृहे सहमत होतील आणि असा त्यांचा निर्णय, **राजपत्रात** अधिसुचीत करतील तर, असा निर्णय **राजपत्रात** प्रसिध्द करण्यात आल्याच्या दिनांकापासून, तो नियम अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल किंवा यथास्थिती, अमलात येणार नाही ; तथापी, असा कोणताही फेरबदल किंवा विलोपन यामुळे त्या नियमान्वये पूर्वी करण्यात आलेल्या किंवा करण्यांचे वर्जिलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधीग्राहयतेस बाध येणार नाही.

अनुसूची
[कलम २ (१) (ख) पहा]

१. भूत उतरविण्याच्या बहाण्याने एखाद्या व्यक्तीला, दोराने किंवा साखळीने बांधून ठेऊन तिला मारहाण करणे, काठीने किंवा चाबकाने मारणे, तिला पादत्राणे भिजवलेले पाणी प्यायला लावणे, मिरचीची धुरी देणे, त्या व्यक्तीला छताला टांगणे, त्याला दोराने किंवा केसांनी बांधणे, किंवा त्या व्यक्तीचे केस उपटणे, व्यक्तीच्या शरीरावर किंवा अवयवांवर तापलेल्या वस्तुचे चटके देऊन इजा पोहचवणे, व्यक्तीला उघडयावर लैंगिक कृत्य करण्याची जबरदस्ती करणे, व्यक्तीवर अमानुष कृत्य करणे, व्यक्तीच्या तोंडात जबरदस्तीने मूत्र किंवा विष्टा घालणे किंवा यासारख्या कोणत्याही कृती करणे.

२. एखाद्या व्यक्तीने तथाकथीत चमत्कारांचा प्रयोग प्रदर्शित करून, त्याव्दारे आर्थिक प्राप्ती करणे ; आणि अशा तथाकथीत चमत्कारांचा प्रचार व प्रसार करून लोकांना फसवणे, ठकवणे आणि त्यांच्यावर दहशत बसविणे.

३. अलौकिक शक्तीची कृपा मिळविण्याच्या हेतुने, ज्यामुळे जिवाला धोका निर्माण होतो किंवा शरीराला जिवघेण्या जखमा होतात अशा अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथांचा अवलंब करणे ; आणि अशा प्रथांचा अवलंब करण्यास इतरांना प्रवृत्त करणे, उत्तेजन देणे किंवा सक्ती करणे.

४. मौल्यवान वस्तु, गुप्त धन आणि जलस्त्रोत यांचा शोध घेण्याच्या बहाण्याने वा तत्सम कारणाने करणी, भानामती या नावाने कोणतेही अमानुष, अनिष्ट व अघोरी कृत्य आणि जादुटोणा करणे, आणि जारणमारण अथवा यांच्या **नावाने व अन्य कारणाने** नरबळी देणे, किंवा देण्याचा प्रयत्न करणे, किवा अशी अमानुष कृत्ये करण्याचा सल्ला देणे, त्याकरीता प्रवृत्त करणे, अथवा प्रोत्साहन देणे.

५. आपल्या अंगात **"अतिद्रिंये"** शक्ती असल्याचे भासवून अथवा एखाद्या व्यक्तीत **"अतिद्रिंये"** शक्ती संचारली असल्याचा आभास करून इतरांच्या मनात भीती निर्माण करणे ; किंवा त्या व्यक्तीचे सांगणे न ऐकल्यास वाईट परिणाम होतील अशी इतरांना धमकी देणे , **फसवणे व ठकवणे.**

६. एखादी विशिष्ट व्यक्ती करणी करते, जादुटोणा करते किंवा भूत लावते किंवा मंत्रतंत्राने जनावरांचे दूध आटवते, असे सांगून त्या व्यक्तीबाबत तसा संशय निर्माण करणे, किंवा त्याचप्रमाणे एखादी व्यक्ती अपशकुनी आहे किवा रोगराई पसरण्यास कारणीभूत ठरणारी आहे असे **भासवणे** अशा व्यक्तीचे जगणे मुश्किल करणे, त्रासदायक करणे वा कठीण करणे ; एखादी व्यक्ती सैतान असल्याचे किंवा ती सैतानाचा अवतार असल्याचे जाहीर करणे.

७. जारणमारण, करणी किंवा चेटूक केल्याच्या नावाखाली एखाद्या व्यक्तीला मारहाण करणे, तिची नग्नावस्थेत धिंड काढणे, किंवा तिच्या रोजच्या व्यवहारांवर बंदी घालणे.

८. मंत्रांच्या सहाय्याने भूत पिशाच्चांना आवाहन करून, किंवा भूत पिशाच्चांना आवाहन करीन अशी धमकी देऊन सर्वसामान्य जनतेच्या मनात घबराट निर्माण करणे, एखाद्या व्यक्तीला शारीरीक इजा होण्यास भूताचा किंवा **"अतिद्रिंये"** शक्तीचा कोप असल्याचा समज करून देणे, आणि तिला वैद्यकीय उपचार घेण्यापासून रोखून, त्याऐवजी तिला अमानुष, अनिष्ट व अघोरी कृत्य वा उपाय करण्यास प्रवृत्त करणे, अथवा (चेटूक) जादुटोणा अथवा अमानुष कृत्य करून किंवा तसा आभास निर्माण करून एखाद्या व्यक्तीला मृत्यूची भीती घालणे, शारीरीक वेदना करण्याची किंवा तिचे आर्थिक नुकसान करण्याची धमकी देणे.

९. कुत्रा, साप किंवा विंचु चावल्यास एखाद्या व्यक्तीला वैद्यकीय उपचार घेण्यापासून रोखून किंवा प्रतिबंध करून, त्याऐवजी मंत्रतंत्र, गंडेदोरे किंवा यासारखे उपचार करणे.

१०. बोटाने शस्त्रक्रिया करून दाखवतो असा दावा करणे किंवा गर्भवती स्त्रीच्या गर्भाचे लिंग बदल करून दाखवतो असा दावा करणे.

११. (क) **स्वतःत** विशेष अलौकीक शक्ती असल्याचे अथवा कुणातरी अवतार असल्याचे वा **स्वतःत** पवित्र आत्मा असल्याचे भासवून किंवा त्याच्या नादी लागलेल्या व्यक्तीस पूर्वजन्मी तु मझी पत्नी, पती वा प्रेयसी, प्रियकर होता असे सांगून, अशा व्यक्तीशी लैंगिक संबंध ठेवणे;
(ख) मूल न होणा-या स्त्रीला अलौकीक शक्ती द्वारा मूल होण्याचे आश्वासन देऊन तिच्याशी लैंगिक संबंध ठेवणे.

१२. एखाद्या मंतिमंद **(Mentally Retarded)** व्यक्तीमध्ये आलौकिक शक्ती असल्याचे भासवून त्या व्यक्तीचा वापर धंदा व व्यवसाय यासाठी करणे.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट व अघोरी प्रथा, आणि **भोंदू लोकांकडून** केले जाणारे जादुटोण्याचे व भूत पिशाच्याचे प्रयोग यांमुळे समाजातील सर्वसामान्य लोकांचे शारीरीक वा आर्थिक नुकसान व शोषण होण्याच्या घटना उघडकीस येत असुन हे प्रमाण अत्यंत भयावह आहे.

२. अशा अनिष्ट आणि अमानुष प्रथा,रुढी, इत्यादीबाबत एक विशेष व कठोर कायदा अधिनियमीत करून त्याद्वारे, या नुकसानकारक व अमानुष प्रथा आणि **जादुटोणा,** इतर अमानुष, दुष्ट व अघोरी प्रथा व त्यांचे अनिष्ट परिणाम आणि त्यांचा प्रसार यांना परिणामकारक रीतीने प्रतिबंध घालण्यासाठी व त्यांचे समुळ उच्चाटन करण्यासाठी, आणि जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **भोंदू लोकांची** समाजविघातक व नुकसानकारक कृत्ये यांमुळे समाजाची घडीच विस्कटण्याचा आणि अधिकृत व शास्त्रीय वैद्यकीय उपाय व उपचार यांवरील सर्वसामान्य लोकांच्या विश्वासाला तडा जाण्याचा गंभीर धोका निर्माण झाला आहे आणि ते अशा **भोंदू लोक** आणि जादुटोणा करणा-या व्यक्तींचा आश्रय घेत आहेत, अशा परिस्थीतीत, अशा जादुटोणा करणा-या व्यक्ती, **भोंदू लोकांच्या** कुटील कारस्थानांना बळी पडण्यापासून सर्वसामान्य लोकांना वाचवण्यासाठी उचित व कठोर सामाजिक व कायदेविषयक उपाययोजना करणे शासनाला अत्यावश्यक झाले आहे.

३ अधिनियमाची ठळक वैशिष्टये पुढीलप्रमाणे आहेत ;-

(एक) नरबळी आणि इतर अमानुष , अनिष्ट व अघोरी प्रथा व जादुटोणा या शब्दप्रयोगाची व्याख्या देऊन, नरबळी आणि इतर अमानुष, अनिष्ट आणि अघोरी प्रथा आणि जादुटोणा यांच्या आचरणावर, प्रचालनावर व प्रसारावर, आणि **भोंदू लोकांकडून केले जाणारे** अनधिकृत व बेकायदेशिर उपचार यांवर बंदी घालण्यात आली आहे. या अधिनियमान्वये, अशा कृतीस अपराध ठरविण्यात आले आहे आणि जरब बसण्यासाठी असे अपराध दखलपात्र व अजामीनपात्र ठरविण्यात आले असुन अशा अपराधांकरिता कठोर शिक्षेच्या तरतुदी करण्याचे प्रस्तावीत करण्यात आले आहे ;

(दोन) या अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींचे उल्लंघन होत आहे किंवा कसे, याचा तपास करणे आणि त्याला प्रतिबंध करणे, तसेच या कायद्याच्या तरतुदींचे उल्लंघन करणा-या व्यक्तींवर परिणामकारक खटला भरण्यासाठी साक्षीपुरावे गोळा करणे, यांकरिता एक दक्षता अधिकारी असेल, अशी तरतुद करण्यात आली आहे ;

(तीन) या अधिनियमाच्या तरतुदीखालील अपराध केल्याबद्दल एखाद्या व्यक्तीच्या दोषसिध्दीसंबंधातील तपशील प्रसिध्द करण्यासंबंधीचे अधिकार न्यायालयाला प्रदान करु शकेल अशी समर्थकारी तरतुद करण्याचे प्रस्तावीत केले आहे ; आणि

(चार) इतर आनुषांगिक व संबधीत बाबी.

४. वरील उद्दिष्टे साध्य करणे हा या विधेयकाचा हेतु आहे.

मुंबई
दिनांक ८ ऑगस्ट २०११

शिवाजीराव मोघे
सामाजिक न्याय मंत्री.

C:\Documents and Settings\rajashree.kambale\Desktop\New Folder (3)\Copy Andhashradha Nirmulan final.doc

वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे ज्ञापन.

या विधेयकात वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबधीचे पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहेत :-

खंड १ (३) - या खंडान्वये, ज्या दिनांकास हा अधिनियम अंमलात येईल तो दिनांक **राजपत्रातील** अधिसुचनेद्वारे नियत करण्याचा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड ६ (१) - या खंडान्वये, **राजपत्रातील** अधिसुचनेद्वारे, अशा अधिसुचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा एक वा अनेक पोलीस ठाण्यांत, दक्षता अधिकारी म्हणून ओळखले जाणारे, एक किंवा अनेक पोलीस अधिकारी, नियुक्त करण्याचा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

खंड १२ - या खंडान्वये, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्याकरीता **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, नियम करण्याचा अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

२. वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे वरील प्रस्ताव सामान्य स्वरूपाचे आहेत.